

Kihomadot

Lukijalle

Lapset ja lapsiperheet kärsivät melko yleisesti kihomadoista. Tartunta tapahtuu helposti esimerkiksi käsien välityksellä. Vaiva talttuu, kunhan lääkehoitoa ja muita hoito-ohjeita toteuttaa tunnollisesti.

Sisältö

Kiusallinen vaiva	4
Sormista suuhun, kädestä käteen	6
Kutina paljastaa kuokkavieraan	8
Kihomadot häädetään lääkkeellä	10
Koko perhe lääkitään	11
Kädet ja kynnet syyniin!	12
Puhtaus lääkehoidon tueksi	14
Uusiiko vaiva sitkeästi?	17

Kiusallinen vaiva

Kihomatoja pidetään kiusallisena vaivana, josta halutaan mielellään vaieta. Avoimuus on kuitenkin kaikkien etu, sillä näin kihomatojen tartuntaketju saadaan katkaistua ja vaiva hoidettua. Tieto vaivan aiheuttajasta ja sen häätämisen edellyttämistä toimista auttaa kukistamaan tämän epämiellyttävän vieraan.

4

Enterobius vermicularis

Kihomadot ovat 3–13 millimetriä pitkiä ja alle millimetrin levyisiä vaaleita matoja. Ne elävät paksusuolella, josta kihomatonaaraat ryömivät munimaan peräaukon seudulle etenkin öisin. Madot ja niiden munimat munat aiheuttavat kutinaa peräaukon ympärillä, mikä usein onkin kihomatotartunnan ainoa oire.

5

Sormista suuhun, kädestä käteen

Kihomadot tarttuvat munien välityksellä ihmisestä toiseen. Kihomato on vain ihmisessä esiintyvä loinen: se ei tartu lemmikkeihin eivätkä lemmikit tartuta sitä ihmisiin. Kihomadot ovat erityisesti lasten ongelma, mutta niitä esiintyy myös aikuisilla.

6

Kihomadon munat palautuvat elimistöön suun kautta

Kihomatonaaraan peräaukon suulle munimat munat päätyvät kutinan ja raapimisen seurauksena helposti lasten sormiin ja kynsien alle. Sormista munat siirtyvät esimerkiksi syömisen tai kynsien pureskelun yhteydessä takaisin elimistöön ja suolistoon, jossa niiden elinkierto jatkuu.

Käsistä kihomadon munat tarttuvat myös helposti ihmisestä toiseen. Päiväkodeissa ja kouluissa lapset ovat usein leikeissä ja lelujen välityksellä läheisessä kontaktissa toisiinsa.

7

Kutina paljastaa kuokkavieraan

Illalla ja yöllä esiintyvä peräaukon kutina on tavallisin kihomatojen aiheuttama oire. Se saattaa myös häiritä unta. Kutinan ohella saattaa esiintyä peräaukon seudun ihon ärtymistä, kipua ja vatsavaivoja. Oireet ilmaantuvat vasta viikkojen päästä tartunnasta.

Kihomadon munia on paljain silmin mahdotonta nähdä. Madot sen sijaan voi havaita: kutinan yhteydessä voi peräaukon ympärillä olla nähtävissä langanpätkiä muistuttavia matoja. Jos matoja näkyy, on vaivan syy selvä. Jos kihomatotartunta on epävarma, voidaan sen toteamiseksi ottaa näytteitä laboratorion ohjeen mukaisesti pumpulitikulla.

Kihomadot häädetään lääkkeellä

Kihomatotartunta hoidetaan aina lääkkeellä. Apteekista on saatavilla ilman reseptiä kihomatolääke. Apteekin lääkeshoidon asiantuntijat opastavat mielellään lääkkeen oikeassa käytössä.

Apteekissa myytävä itsehoitolääke kihomatojen häätöön

Pyriiniembonaatti (Pyrvin® 100 mg)

- Lääke otetaan kerta-annoksena, 1 tabletti 10–15 painokiloa kohti. Jos pienen lapsen on hankala niellä kokonaista tablettia, se voidaan myös pilkkoa.
- Hoito uusitaan kahden viikon kuluttua, sillä lääke ei tehoa kihomadon muniin. Kahden viikon kuluttua munat ovat jo kehittyneet toukiksi ja madoiksi, jolloin uusintalääkitys tuhoaa ne.
- Lääke värjää ulosteen punaiseksi, mikä on täysin vaaratonta. Väri lähtee vaatteista yleensä helposti tavallisilla pesuaineilla.
- Lääkkeen käyttöä raskauden ja imetyksen aikana ei suositella.

Koko perhe lääkitään

Vaikka tartunnan saaneita olisi perheessä vain yksi, koko perhe kannattaa lääkittää samalla kertaa, jotta tartuntakierre saadaan katkaistua.

Päiväkodin tai koulun henkilökunnalle kannattaa kertoa kihomatotartunnasta, jotta nämä voivat opastaa muiden lasten vanhempia tarkkailemaan omien lastensa oireita. Kihomatojen takia päiväkodista ei tarvitse olla poissa, kunhan vaiva hoidetaan lääkkeellä heti sen ilmaannuttua.

Mikäli vaiva ei helpota itsehoitolääkityksellä ja muita hoito-ohjeita noudattamalla, on syytä kääntyä lääkärin puoleen. Lääkäri voi tarpeelliseksi katsoessaan määrätä vaivaan reseptilääkettä.

Kädet ja kynnet syyniin!

Lasten kynnet on syytä pitää lyhyinä, jotta munien kiertokulku kynnenalusten kautta estyy. Käsienpesuun kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti WC:ssä käynnin jälkeen ja ennen ruokailua. Lapsille on hyvä opettaa perusteellinen käsien pesu.

Useat lasten herkut, kuten karkit, sipsit ja hampurilaiset, kulkevat suuhun suoraan käsistä. Sormin syömistä kannattaa vähentää, ja käsien puhtaudesta erityisesti syödessä kannattaa huolehtia.

Puhtaus lääkehoidon tueksi

Pelkkä lääkehoito ei riitä häätämään kihomatoja, sillä kihomadon munat saattavat säilyä vuodevaatteissa tai huonepölyssä tartuntakykyisinä jopa viikkoja. Tartunnan uusiutumisen ehkäisemiseksi puhtaus on erityisen tärkeää.

14

Lääkehoitoa seuraavana päivänä kotona vaihdetaan lakanat. Vuodevaatteet tuuletetaan ja patja imuroidaan. Tavallinen viikkosiivous on hyvä ajoittaa samalle päivälle. Vessan vesihana, ovenkahvat ja WC:n huuhtelunappi pyyhitään.

Alusvaatteet ja yöpuvut on syytä vaihtaa usein. Mikäli lapsella on yölelu, myös se kannattaa pestä tai pakastaa päiväksi. Muuten riittää normaali siivous.

15

Uusiiko vaiva sitkeästi?

Joskus kihomatojen häätäminen vaatii kärsivällisyyttä ja pitkästä pinnasta. Epämukava vieras saattaa ilmaantua uudelleen ja uudelleen.

Uuden tartunnan lähteenä saattaa olla lapsi itse. Kannattaa siis arvioida, onko käsiinpesu ollut riittävä, miten kodin puhdistus on suoritettu ja onko lääkekuuri uusittu ohjeen mukaisesti kahden viikon kuluttua ensimmäisestä.

Uusiutuvan tartunnan lähteenä voi olla myös toinen lapsi, jonka kihomatotartuntaa ei ole vielä huomattu. Kihomatovaiva on varsin yleinen, ja uusiutuminen ei yleensä johdu hoidon huonosta tehosta vaan uudesta tartunnasta. Tiedotus hoitopaikassa ja koulussa on siksi tärkeää.

Asiantuntija:

Lasten infektiosairauksien erikoislääkäri
Eeva Salo, HUS Lasten ja nuorten sairaala

www.terveydeksi.fi

Apteekkien Terveystiedot -asiakaslehden verkkopalvelu.
Palvelussa mm. apteekkien yhteystiedot,
lääkkeiden hintavertailu ja Terveystiedot -lehden juttuarkisto.

SUOMEN APTEEKKARILIITTO
FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND